

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	3	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

1128

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper-Political Theory-I

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) Question No. 1 is compulsory. Do any 9 answers in 20 to 30 words. Each question carries 2 marks.

(2) Do **one** question from each unit. Each question carries 18 marks.

(3) Marks of private candidates will be increased proportionately in lieu of internal assessment.

1. Attempt any 9 questions :

(i) Define Political Science.

(ii) Give two differences between History and Political Science.

(iii) What is contribution of Economics to Political Science ?

(iv) Name four essential elements of State.

(v) Give four differences between State and Government.

(vi) What are Hobbe's views on state of nature ?

(vii) Discuss Locke's views on state of nature.

- (viii) Name four supporters of Liberalism.
- (ix) Give four features of Gandh's ideal State.
- (x) Discuss four objectives of Welfare State.
- (xi) What is meant by Laissez Faire ?
- (xii) What is internal Sovereignty ?
- (xiii) Who gave the legal theory of Sovereignty ?
- (xiv) What is meant by interest articulation ?
- (xv) What is feedback loop mechanism ? 9×2

UNIT-I

- 2. Discuss the scope of Political Science. 18

OR

- 3. What is the relationship between Political Science and Sociology ? 18

UNIT-II

- 4. Define State. Give differences between State and Society. 6,12

OR

- 5. Discuss the Social Contract theory about Origin of State. 18

UNIT-III

- 6. Discuss the liberal view of State's nature. 18

OR

- 7. What is a Socialist State ? What are functions of a State according to Socialist perspective ? 18

UNIT-IV

8. Define Sovereignty. Discuss its types.

6,12

OR

9. What are functions of a Political System according to Almond and Powell ?

18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :-
- (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। इसमें से 9 प्रश्न करें। उत्तर 20 से 30 शब्दों में दो। हर उत्तर के 2 अंक हैं।
 - (2) प्रत्येक यूनिट में से एक-एक प्रश्न करें। हर उत्तर के 18 अंक हैं।
 - (3) प्राइवेट विद्यार्थियों के अंक अनुपात में internal assessment के स्थान पर बढ़ा दिए जाएंगे।

1. कोई 9 प्रश्न करें :

- (i) राजनीति विज्ञान की परिभाषा दें।
- (ii) राजनीति विज्ञान तथा इतिहास में दो अंतर बताएं।
- (iii) अर्थशास्त्र का राजनीति विज्ञान को क्या योगदान है ?
- (iv) राज्य के चार जरूरी तत्व बताएं।
- (v) राज्य और सरकार में चार अंतर बताएं।
- (vi) हाब्स के प्राकृतिक अवस्था के बारे में क्या विचार हैं ?
- (vii) लॉक के प्राकृतिक अवस्था के बारे में विचारों का वर्णन करें।
- (viii) उदारवाद के चार समर्थकों के नाम बताएं।

- (ix) गांधी के आदर्श राज्य की चार विशेषताएं बताएं।
- (x) कल्याणकारी राज्य के चार उद्देश्य बताएं।
- (xi) लैसे फेअर (Laissez Faire) से क्या अभिप्राय है ?
- (xii) आंतरिक प्रभुसत्ता का क्या अर्थ है ?
- (xiii) प्रभुसत्ता का कानूनी सिद्धांत किसने दिया ?
- (xiv) हित स्पष्टीकरण से क्या अभिप्राय है ?
- (xv) पुननिविशान प्रक्रिया क्या है ? (कच्चा माल पुनः देने की लूप प्रक्रिया)

9×2

यूनिट-I

- 2. राजनीति शास्त्र का विषय क्षेत्र बताएं। 18

अथवा

- 3. राजनीति शास्त्र और समाज शास्त्र में क्या संबंध है ? 18

यूनिट-II

- 4. राज्य की परिभाषा दीजिए। राज्य और समाज के अंतर बताएं। 6,12

अथवा

- 5. राज्य की उत्पत्ति के संबंध में सामाजिक समझौते के सिद्धांत का वर्णन करें। 18

यूनिट-III

- 6. राज्य के स्वरूप संबंधी उदारवादी दृष्टिकोण का विवेचन करें। 18

अथवा

- 7. सामाजवादी राज्य का क्या अर्थ है ? समाजवादी दृष्टिकोण के अनुसार राज्य के क्या-क्या कार्य हैं ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪ੍ਰਭੁਸ਼ਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਂ। ਇਸਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
6,12

ਅਥਵਾ

9. ਆਲਮੰਡ ਅਤੇ ਪਾਵਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ ?

18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉੱਤਰ 20 ਤੋਂ 30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।
ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(3) ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ Internal assessment ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

1. ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(i) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(ii) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

(iii) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ?

(iv) ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਾਰ ਤੱਤ ਦੱਸੋ।

(v) ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

(vi) ਹਾਬਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ?

(vii) ਲਾਕ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸੋ।

(viii) ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਚਾਰ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

(ix) ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

(x) ਕਲਯਾਨਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਚਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।

(xi) ਲੈਸੇ ਫੇਅਰ (Laissez Faire) ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

(xii) ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਭੂਸਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

(xiii) ਪ੍ਰਭੂਸਤਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ?

(xiv) ਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

(xv) ਕਚਾ ਮਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੂਪ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਹੈ ? 9×2

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ। 18

ਜਾਂ

3. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ? 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? 6,12

ਜਾਂ

5. ਰਾਜ ਦੇ ਜਨਮ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮਾਜਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸੰਬੰਧੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੱਸੋ। 18

ਜਾਂ

7. ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪ੍ਰਭੂਸਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਸੋ। ਇਸਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 6,12

ਜਾਂ

9. ਆਲਮੰਡ ਪਾਵਲ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਸੋ। 18